

Glazbeni život u Požegi

Baričević, Karlo

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:864329>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ GLAZBENE PEDAGOGIJE

KARLO BARIČEVIĆ

GLAZBENI ŽIVOT U POŽEGI

ZAVRŠNI RAD

MENTOR: doc. dr. sc. Brankica Ban

Osijek, 2021.

SAŽETAK

U završnom radu naziva „*Glazbeni život u Požegi*“ nalazi se povijesni razvoj glazbenog života u Požegi. Grad Požega i područje Požeštine obiluje brojnim kulturno-umjetničkim društvima, manifestacijama, tradicijskim plesovima, nošnjama, instrumentima te bogatim povijesnim razvojem glazbene škole u Požegi što pridonosi jačanju identiteta svakog stanovnika tog grada. Kulturna baština, običaji te tradicija se najčešće na nove generacije prenose s koljena na koljeno te u tom procesu očuvanja tradicije sudjeluju brojna kulturno-umjetnička društva, članovi zajednice čiji je život protkan tradicijom, glazbom, umjetnošću te brojna kulturna događanja unutar samog grada Požege.

Ključne riječi: glazbena umjetnost, Požega, tradicionalna glazba, kulturna baština, Glazbena škola Požega

SUMMARY

The final research entitled „Musical life in Požega“ contains the historical development of musical life of Požega. The city of Požega and the area of Požega abound in numerous cultural and artistic societies, events, traditional dances, costumes, instruments and the rich historical development of music schools in Požega, which contributes to strengthening the identity of each resident of the city. Cultural heritage and tradition are most often passed on to new generations from generation to generation. Numerous cultural and artistic societies, an individual whose life is interwoven with music and numerous cultural events within the city of Požega participate in this process of preserving tradition.

Keywords: music art, Požega, traditional music, cultural heritage, Požega Music School

Sadržaj:

1. Uvod	5
2. Tradicijska glazba u Hrvatskoj	6
2.1. Folklorne regije Hrvatske	7
2.1.1. Panonska Hrvatska.....	7
2.1.3. Tambura	8
3. Grad Požega	9
3.1. Povijesni razvoj glazbenog života u Požegi	10
3.2. Kulturno-umjetnički amaterizam u Požegi.....	11
3.2.1. Pjevačko društvo <i>Vijenac</i> i Gradska glazba <i>Trenkovi panduri</i>	11
3.2.2. Glazbeno društvo <i>Vila Velebita</i> u Požegi.....	12
3.2.3. <i>Big Band</i> Požega	12
3.2.4. Prva tamburaška društva.....	13
4. Glazbena škola u Požegi	14
4.1. Srednja glazbena škola u Požegi	15
4.2. Veljko Valentin Škorvaga	18
5. Zaključak	26
6. Literatura.....	27
7. Prilozi	28

1. Uvod

Tradicija je sastavni dio svakog naroda i opisuje razne životne i kulturne vrijednosti koje se prenose generacijama kroz razne oblike instrumenata, pjesama, plesova, napjeva i tako dalje. Hrvatska različitost krajeva i područja pridonijela je različitosti i bogatstvu tradicije, običaja te kulture. Svaki kraj Hrvatske donosi jedinstvena i razna obilježja. Folklor je važan dio identiteta svakog građanina Republike Hrvatske. Ljubav i ponos prema tradiciji usađuje se od najranije dobi mladim naraštajima preko usmene tradicije te to pomaže pri očuvanju i održavanju običaja i kulturne baštine. Tradicija je središte svake ljudske zajednice te se pomoću nje održava jedinstven način razmišljanja te stil života ljudi koji su je zajedno stvarali, čuvali te prenosili.

2. Tradicijska glazba u Hrvatskoj

Za tradicijsku glazbu koju vrlo često imenujemo samo skraćenicom folklor (*engl.* folk, narod i lore, znanje, znanost, predaja) izraženiji interes susrećemo pojavom romantizma. Tim se pojmom 1846. godine koristio engleski antikvar William John Thoms, obuhvativši skup pučkih običaja, vjerovanja i predaja. Potrebno je imati na umu da takav naziv zapravo objedinjuje skup međusobno povezanih narodnih izričaja koji zajedno čine tradicijsku (kulturnu) baštinu određenog geografskog područja (Dobrota, 2002). U *Hrvatskoj enciklopediji* navodi se sljedeće: u širem smislu folklor označava narodnu (pučku) kulturu; u Hrvatskoj je uobičajen u značenju zajedničkog imena za tradicijsku umjetnost koja sadržava oblike književnosti (usmena ili pučka književnost), glazbe (folklorna ili nar. glazba), plesova (folklorni ili nar. ples), dramskog izraza (folklorno kazalište) te lik. stvaralaštva (folklorni lik. izraz) (Hrvatska enciklopedija, 2021).

Tradicijska glazba stoljećima je evoluirala usmenom predajom. Čimbenici koji su pritom utjecali na oblikovanje tradicije su (Šulentić Begić i Begić, 2017: 123, prema Marguš, 2019):

- Kontinuitet koji povezuje sadašnjost sa prošlošću,
- Varijacija koja izvire iz kreativnog impulsa pojedinca ili skupine
- Zajednica koja određuje oblik ili oblike u kojima glazba preživljava.

„Folklorna glazba i ples sastavni su dio raznih običaja i obreda koji se izmjenjuju tijekom jedne godine ili su vezani uz važnije događaje iz čovjekova života. Izvode se prigodom javnih svečanosti, ali prate i radnu svakidašnjicu ljudi“ (Čapo Žmegač i sur., 1998: 231). Hrvatska krajobrazna različitost utjecala je i na raznolikost tradicijske kulture. Također su značajan utjecaj imala i povijesna zbivanja određenog razdoblja. Tradicijska je kultura vrlo širok pojam koji podrazumijeva ima velik broj sastavnica. Pjesma, ples i sviranje samo su mali dio tradicijske kulture (Paulus, 2014). Glazba proizvod svake kulture te je posebno tradicijska glazba važna da bi se sačuvala kulturna baština i kulturni identitet. Naime, ona rađa nove oblike kulture u kombinaciji s tradicijom (Drandić, 2010). Tradicijski običaji prenosili su se usmenim putem, s koljena na koljeno. Stariji su učili mlađe što i kako raditi, kako se ponašati u određenim situacijama. Prenošenjem usmenim putem neprestano se nešto dodavalo i mijenjalo, ovisno o situacijama u kojima se živjelo. Napretkom, modernizacijom i izjednačenjem života ljudi u selu i gradu neki od običaja počeli su se gubiti (Leopold, 1995). Zapisi koji su nastali kasnije jer su

ljudi shvatili kako je potrebno što temeljitije očuvati tradicijsku kulturu te su tako počeli i zapisivati kakav je život u mjestima, uvelike su pomogli u očuvanju tradicije i kulturne baštine.

2.1. Folklorne regije Hrvatske

Hrvatska obiluje raznolikošću usmene tradicije s karakterističnim obilježjima na koja su utjecale razne povijesne, društvene okolnosti i događaji. Milovan Gavazzi, hrvatski etnolog, još je tridesetih godina 20. stoljeća utvrdio tri prostorna modaliteta tradicijske kulture Hrvata, nazvavši ih panonskim, dinarskim i jadranskim. Ti modaliteti obuhvaćaju sljedeće područje (Čepo Žmegač i sur., 1998).:

1. Panonska zona – Slavonija, Baranja, Srijem, Posavina, Moslavina, Podravina, Zagorje, Međimurje, Prigorje, Pokuplje te Bačka
2. Dinarska zona – Lika, dalmatinsko zaleđe, Gorski kotar, Banovina, Kordun i Žumberak te područja nastanjena Hrvatima u zapadnoj središnjoj i južnoj Bosni i Hercegovini
3. Jadranska zona – priobalje i otoci.

2.1.1. Panonska Hrvatska

Karakteristična glazbala Slavonije i Baranje su gajde i tambura. Gajde su specifično puhačko glazbalo poznato i kod brojnih europskih i izvaneuropskih naroda. Slavonske gajde se sastoje od mješine, dvocijevne sviraljke (zване prebiralica) za izvođenje melodije te još jedne dugačke sviraljke (trubnja) koja daje jednoličan zvuk glazbalu. Gajdaš upuhuje zrak u mješinu kroz cijev u koju puše (dulac). Tambura je žičani glazbeni instrument. „Iz Bosne je seobom Šokaca i Bunjevaca tambura prenesena u Slavoniju i Bačku, gdje je postala glazbenim idiomom tih krajeva. Postupno se širi po Dalmaciji i ostalim dijelovima Hrvatske“ (Leopold, 1995: 13). Nadalje, Leopold (1995) navodi da su prvi tamburaški sastavi osnovani u Bačkoj u prvoj polovici 19. stoljeća. Godine 1847. Pajo Kolarić osniva prvo tamburaško društvo u Osijeku. Nakon toga se tamburaški orkestri osnivaju po cijeloj Hrvatskoj, Bosni, Sloveniji, Austriji, Češkoj, a kasnije i na drugim kontinentima. Nakon 1950tih godina u školama se sve više počinje proučavati tambura u okviru predmeta Glazbena kultura. Organiziraju se tamburaški seminari

te se tambura počinje uvoditi u glazbene škole gdje dobiva, barem administrativno, jednaku važnost kao i ostala glazbala (Leopold, 1995).

2.1.3. Tambura

Sve do sredine 19. stoljeća tambura je imala jednu ili više žica po kojima se trzalo i otkucavalo uglavnom preko svih žica. Dugo nije mijenjala svoj izgled i služila je samo za pratnju pjesme ili plesa. Utemeljenjem prvih tamburaških sastava i društava, od sredine 19. Stoljeća, počinju se graditi tambure različitih veličina, načina ugađanja i različitih funkcija u tamburaškom sastavu, zboru ili orkestru (Ferić, 2011; prema Ralašić, 2020).

Po intervalskom odnosu između slobodnih žica i po načinu ugađanja tambura razlikujemo nekoliko tamburaških sustava, a osnovna dva su kvartni i kvintni. (Leopold, 2011; prema Ralašić, 2020).

Tambura je instrument koji se sastoji od tri osnovna dijela: tijela (korpusa), glave i vrata. Tijelo tambure, ili kako ga još nazivaju, korpus, kašika, kopanjica ili kutljača najčešće je izrađeno od orahova, klenova, šljivova, javorova ili polisandrova drveta iako može biti izrađeno i od neke druge vrste drveta. U novije vrijeme tambure se češće izrađuju od tankih savijenih dasaka, a rjeđe se dubu. Na prednjoj strani korpusa tambure nalazi se tanka daska izrađena od mekana drva (smreka ili jelovina) koja se naziva glasnjača. Gornji dio glasnjače je pak zaštićen slojem tvrdog drva i naziva se furnir. Na glasnjači se nalaze i rupice, odnosno zvučni otvori, ili, kako ih narod zna nazvati, izlazi glasa. Veće tambure uglavnom imaju samo jednu rupu u sredini, tzv. dušu glazbala (Leopold, 1995; prema Ralašić, 2020). Vrat tambure u pravilu je dug i tanak. Na gornjem dijelu vrata pričvršćena je hvataljka na kojoj su pričvršćene prečnice od čelične žice, a nazivaju se još i kote ili kocke. One označuju mjesta na kojima se pritiskom prsta dobiva određeni ton. Glava, ili kako ju još nazivaju, čekrk ili čivijište, nalazi se na kraju vrata. U glavu su utaknute čivije (mehanizmi za zatezanje žica). Između glave i vrata nalazi se konjić koji na sebi ima urezanu udubinu za svaku žicu. Žice se postavljaju od čivija preko konjića duž vrata i trupa, na kojemu je također kobilica s udubljenjima za žice, a zapinju se na kraju trupu za zapinjače. Broj žica na tamuri može varirati, od dvije do deset, ali su najčešće tambure s pet ili šest žica. Tambure mogu biti jednoglasne, dvoglasne, troglasne, a danas su najzastupljenije četveroglasne tambure (Leopold, 1995; prema Ralašić, 2020).

Od pojave prvih tamburaških sastava i zborova do danas u upotrebi su nazivi tambura prema hrvatskom pučkom govoru:

1. bisernica – svira glavnu melodijsku liniju i najviše tonove; dijeli se na prvu i drugu te treću bisernicu

2. brač – udvaja melodijsku liniju u oktavi nižoj od bisernice, ponekad pojednostavljenu; dijeli se na prvi, drugi i treći brač

- čelović – podvrsta brača, odnosno treći drugačije ugođeni brač koji proširuje opseg bračevima na niže, a po dijelu tonskog opsega odgovara tenoru

3. bugarija – akordičko i ritmičko glazbalo

4. čelo – udvaja ili ukrašava basovu pratnju; u nekim se partiturama dijeli na prvo i drugo čelo, a postoji i čelo-berde

5. berde – ima ulogu basa u tamburaškom orkestru, ugođena je oktavu niže od čela; može biti različitih veličina, oblika, broja žica (Ferić, 2011: 26).

3. Grad Požega

Grad Požega je središte Požeško-slavonske županije. Od 1929. do 1991. nosio je ime Slavonska Požega. Sjedište 1993. godine obnovljene Županije Požeško-slavonske i 1997. godine uspostavljene Požeške biskupije, grad Požega i njezina okolica, opovrgava dva najčešća stereotipa o istočnoj Hrvatskoj. Brežuljci i prave planine, više nego ravnica, određuju izgled, osobine i karakter Požeštine. Ulice grada ulaze duboko u obronke Požeške gore, vijugaju uz brojne potoke i gotovo je nemoguće pronaći ijednu prometnicu koja se siječe pod pravim kutom. Dinamičnost reljefa i tlocrta prožima se s burnom i zgusnutom prošlošću Požege. (*Opća i nacionalna enciklopedija u 20 knjiga*).

Slika 1. Trg Svetog Trojstva u Požegi

3.1. Povijesni razvoj glazbenog života u Požegi

O požeškome glazbenom životu do 18. stoljeća gotovo da i ne postoji trag. Pažnju glazbenika privlači tek djelatnost Filipa Vlahovića Kapušvarca (prije 1700.-1755.), vodećeg glazbenika među franjevcima u Slavoniji. Kapušvarac je skladao uglavnom mise, ali bio je i uspješan prepisivač i iluminator nekoliko kantuala. Nakon obnavljanja Požeške županije 1745. g. te nakon što 1765. g. Požega dobiva status slobodnoga kraljevskog grada, započinje njezin najveći gospodarski, prosvjetni i kulturni razvitak. U jeku pozitivnih strujanja neće zaostajati glazba i glazbeno obrazovanje. Uz sviranje orgulja (u crkvama Sv. Duha i sv. Lovre orgulje postoje od 1740.g. a u Sv. Tereziji Avilskoj od 1786.), pjevaju crkveni zborovi i održavaju se scenski prikazi u kojima sudjeluju profesori i đaci isusovačke Gimnazije. O svemu svjedoče inventarske knjige, sastavljene u vrijeme ukinuća isusovačkog reda 1773. Spominju se mise, rekvijemi, ofertoriji, divertimenta, simfonije, ali i opsežan popis instrumenata kojima je Kolegij raspolagao u razdoblju između 1762. i 1773. godine. Iz navedenih popisa može se zaključiti kako je na koru crkve sv. Lovre u drugoj polovini XVIII. st. svirao simfonijski orkestar koji opsegom i sastavom ne zaostaje za tadašnjim orkestrima europskih gradova. Osim uobičajenih duhovnih vokalno-instrumentalnih, njegovalo se i izvođenje instrumentalnih forma (simfonija i divertimenta), uglavnom stranih skladatelja kasnog baroka i klasike. U godinama hrvatskoga narodnog preporoda i jačanju svijesti o potrebi sakupljanja narodnog stvaralaštva, zapažena je djelatnost županijskog sudbenog vijećnika Karla Catinellija Bevilaquana Obradića (1807.-1864.). Catinelli je 1847. u Požegi i okolici zabilježio 25 narodnih napjeva koje je obradio za klavir te o vlastitom trošku tiskao u Beču 1849. pod nazivom *Južnoslavljanske pučke pesme za pianoforte priredjene i svim prijateljem narodnih napevah posvetjene*. Značajan doprinos glazbenom i pedagoškom životu Požege dao je još jedan franjevac, o. Kamilo Kolb (1887.-1965.), koji početkom 60-ih godina 20. stoljeća djeluje u Franjevačkom samostanu u Požegi kao svećenik, skladatelj, orguljaš, pjevač, zborovođa i pedagog. U svim tim područjima bio je temeljit i potpun. Glazba se u tom razdoblju još mogla privatno učiti kod Sestara milosrdnica. Do osnutka Osnovne glazbene škole privatnom podukom su se bavili Terezija Čuljat, Olga Orešković, Dragutin Nemet, Branka Sušanjski-Oreški i drugi. (Horvat, 2020).

3.2. Kulturno-umjetnički amaterizam u Požegi

3.2.1. Pjevačko društvo *Vijenac* i Gradska glazba *Trenkovi panduri*

Nakon pada Bachova apsolutizma (1850.-1860.) naglo raste broj pjevačkih društava, a neka od njih imaju i dobro razvijene glazbene škole, kao na primjer Pjevačko društvo Zvonimir u Splitu (1884.), Hrvatsko pjevačko i glazbeno društvo Kuhač u Osijeku (1897.), Zoranićeva glazbena škola u Zadru (1908.) i dr. Požeško Pjevačko društvo *Vijenac* (1882.) nije nažalost imalo vlastitu glazbenu školu, ali su zato *Vijenčevi* dirigenti, uz dužnosti gradskog kapelnika, bili učitelji pjevanja u požeškim školama te često držali i privatne poduke iz pjevanja, klavira, violine, orgulja i glazbene teorije: Josip Prochaska (1842.-1904.), Ćiril Junek (1872.-1928.), Rikard Krestin (1869.-1942.), Vojtėh Štětka (1885.-1954.). Tako i glasovita Požežanka Vilma Nožinić (1897.-1975.) svoju prvu poduku iz klavira u Požegi dobiva od Rikarda Krestine, a nakon što školovanje nastavlja u Zagrebu u školi Hrvatskog glazbenog zavoda, jedan od nastavnika joj je i Ćiril Junek. Prvi dirigenti *Vijenca*, od osnivača Vilima Justa (1826.-1883.) do Vojtėha Štětke, odnosno do Drugoga svjetskog rata, uz sve ostale dužnosti bili su i kapelnici Gradske glazbe.

Tako su pridonijeli nastanku i razvoju orkestra, prethodniku današnjoj Gradskoj glazbi *Trenkovi panduri*. Tradicija započeta slavnom *Trenkovom* vojnom glazbom na ovim je prostorima neprekinuto njegovana u amaterskim puhačkim orkestrima Gradske glazbe i Vatrogasnoga puhačkog orkestra DVD-a. (Horvat, 2020).

Slika 2. Pjevačko društvo *Vijenac* u Požegi, 1910. godine

Slika 3. Glazba Vatrogasnog društva u Požegi

3.2.2. Glazbeno društvo *Vila Velebita* u Požegi

Ličko zavičajno društvo „Vila Velebita“ u Požegi osnovano je 1996.godine s ciljem promicanja kulturno povijesnog nasljeđa Like izraženog najvećim dijelom kroz izvorni lički folklor. Osnivanju zajednice Ličana u ovom dijelu Slavonije prethodila je teška poslijeratna situacija u Lici, usporeni trend obnove devastiranih kulturno-povijesnih, obiteljskih, gospodarskih i sakralnih objekata, usporeni povratak raseljenih i posvemašnje teško stanje. Na izornoj Skupštini za Predsjednika je izabran požeški kirurg dr. Josip Fajdić. U predsjedništvo je još imenovano 11 članova uz tri člana Nadzornog odbora. Kako su bez društvene prostorije, članovi Vile Velebita se u prvih nekoliko mjeseci sastaju i održavaju svoje radne sastanke u kući jednog od utemeljitelja udruge Ive Vukelića u Požegi te jednim dijelom u Domu umirovljenika u Požegi. Sklapanjem ugovora o desetogodišnjem najmu društvene prostorije s tvornicom konfekcije „Sloga“ 1997.godine ova zavičajna zajednica dobiva svoje administrativno sjedište u Cehovskoj ulici br. 4 u Požegi. Kroz sve godine djelovanja, ovo kulturno umjetničko društvo čine mješovita pjevačka skupina te instrumentalni sastav. Danas se pjevačka skupina sastoji od 30-tak članova, uz pratnju 18-22 člana tamburaškog orkestra glazbene škole u Požegi kojima rukovodi također poznati glazbeni pedagog Saša Botički.

3.2.3. *Big Band* Požega

Big band je jazz sastav koji se sastoji od pet saksofona, četiri trombona, četiri trube i ritam sekcije. U povijesti američke i svjetske glazbe ovakav sastav nastao je između dva svjetska rata kada nije bilo struje, a bila je potrebna velika glasnoća, a ona dolazi samo od velikog sastava. U to vrijeme vladala je zabavna glazba uz koju su ljudi plesali *swing*, *charleston* i tako dalje. U slučaju požeškog big banda on je sastavljen od glazbenih entuzijasta, amatera ali i profesionalaca koji djeluju na najpoznatijim glazbenim manifestacijama i surađuju s najboljim hrvatskim umjetnicima. Raspon godina je šarolik pa se kreće od osnovnoškolaca do umirovljenika koji još uvijek sviraju. Važno je napomenuti da okosnicu puhačkog dijela čine članovi najstarijeg vojnog orkestra u Europi *Trenkovi panduri*, višestrukog osvajača nagrade za najbolji amaterski orkestar u Hrvatskoj. Njega već više desetljeća vodi Mirko Čaćić koji je, nakon što je upoznao Zvezdana Marjanovića koji je izrazio želju da se napravi ovakav sastav,

pomogao stvaranju Big Banda Požega krajem 2011. godine. Do sada je odsvirao više od 100 koncerata i televizijskih emisija diljem Hrvatske, te su održali samostalni koncert u najcjenjenijoj dvorani Vatroslav Lisinski, utemeljili *Aurea Jazz Fest* koji se svake godine održava u sklopu tradicionalnog Aurea Festa, a iz njega je potekao i sve pristuniji electro-funk-soul sastav *Electric Corn*.

Slika 4. Koncert *Big Banda* u Valpovu, 2020. godine

3.2.4. Prva tamburaška društva

Na svoj su način glazbeni doprinos našem gradu dala i prva tamburaška društva. U Nadbiskupskom je sirotištu 1887. osnovano prvo tamburaško društvo Bisernica, a od 1892. pri Gimnaziji djeluje tamburaški zbor Osvit. Oba orkestra, kao i pjevački zbor Lira, u prvim desetljećima XX. st. vodio je dr. Josip Andrić (1894.-1967.), tada još učenik požeške Gimnazije.

Poljoprivredna škola u Požegi (Ratarnica), osnovana 1885., nakon otvaranja internata 1930. svoje polaznike potiče na brojne kulturne aktivnosti. Iste je godine osnovano Učeničko prosvjetno društvo Poljoprivrednik u kojemu su djelovale dramska, tamburaška i folklorna sekcija. U njezinu su radu, uz učenike, sudjelovali i profesori škole: Ferdinand Franić, Mijo Krnic i Dinko Kaštelan. Program proslave 50. obljetnice Poljoprivredne škole otkriva i podatak

da je uz društvo Poljoprivrednik djelovao Zbor pitomaca Niže poljoprivredne škole i Tamburaški orkestar koji je vodio tadašnji gradski kapelnik Vojtěh Štětka. Društvo Poljoprivrednik djeluje do početka 1937. Deset godina kasnije osnovano je Omladinsko kulturno-umjetničko društvo Klas s pjevačkom, tamburaškom, dramskom i folklornom sekcijom¹ koje prestaje s radom nakon ukidanja internata 1963. godine. Osim navedenih školskih orkestara i zborova, nakon Drugog svjetskog rata, uz podršku tadašnjeg savjeta za prosvjetu i kulturu započinje s radom pionirski tamburaški orkestar. Vodi ga Ivan Furić (1915.-1996.), još jedan u nizu marljivih Vijenčevih dirigenata. Tamburaški orkestar OKUD-a Nada Dimić osnovan je 1957. a od njegovih početaka ga vodi Dragutin Nemet (1912.-1994.). On se, uz vođenje tamburaškog orkestra, istaknuo i kao dugogodišnji dirigent harmonikaških orkestara, puhačkog orkestra DVD-a u Požegi i Gradske glazbe Trenkovi panduri.

4. Glazbena škola u Požegi

Nakon Drugoga svjetskog rata se kao zapaženi prosvjetni i kulturni radnici te voditelj raznih školskih vokalnih i instrumentalnih sastava ponovo ističu Vijenčevi dirigenti: Ivan Furić i Vladimir Munđar. Vladimir Munđar (1934.-1990.) svojim će dolaskom u Požegu 1959. godine značajno pridonijeti razvoju glazbenog života u Požegi. Iste godine započinje s radom tečajna nastava klavira i harmonike, a uz ove instrumente učila se i glazbena teorija. Tečaj je bio u Vatrogasnom domu i prethodio je osnivanju Muzičke škole pri Narodnom sveučilištu 1962. godine. Prvi nastavnici Škole bili su Vladimir Munđar za kontrabas i teorijske predmete, Dragutin Nemet za harmoniku, Hugo Borenić (1907.-1983.) za gitaru i Branka Sušanj za klavir i solfeggio. Škola je tada imala 124 polaznika, od toga 80 harmonikaša. Jasna Gretzer (1943.-2017.), nastavnica solfeggia i gitare, kasnije i dirigentica Vijenca, dolazi 1966., a Marija Džidić (1943.-2018.), nastavnica harmonike, 1969. godine. Stalan stručni kadar i organizacija nastave rezultirali su Rješenjem Skupštine općine Slavonska Požega od 27. travnja 1970. i uz suglasnost Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SR Hrvatske od 26. svibnja 1970. osnivanjem redovne Osnovne muzičke škole kao samostalne i samoupravne ustanove. Te

¹ U nastupima i programima ovog društva istaknuli su se i brojni profesori *Ratarnice* kao pjevači, dirigenti, glumci, koreografi i dr. Za izvrsnog pjevača slovio je profesor Ante Čaleta, a na godišnjoj priredbi održanoj 1952. vokalni kvartet nastavničkog zbora otpjevao je skladbu Jakova Gotovca *Naš grad*.

godine Školu je polazilo 140 učenika, a učili su klavir, harmoniku, gitaru i solfeggio u deset razrednih odjeljenja. U školi djeluju pjevački zbor, harmonikaški orkestar te veliki i mali gitarski orkestar. Iste godine s radom počinje i Bojana Nedela, nastavnica solfeggia i klavira (umirovljena 2015.), a 1974. i Rajka Martinčić, nastavnica klavira i dugogodišnja dirigentica malog zbora Tintilinići. Marija Višaticki, nastavnica harmonike, u školi radi od 1977. do umirovljenja 2017. Odlukom djelatnika Osnovne muzičke škole, a uz suglasnost Skupštine općine Slavenska Požega od 24. ožujka 1976., škola je preimenovana u Osnovnu muzičku školu Krešimira Baranovića. U narednim godinama uz već postojeće programe uvedena je i nastava flaute šk.g.1978./79., klarineta šk.g.1982./83., ritmike i plesa i trube šk.g. 1984./85., trombona i tamburaškog orkestra (tečajna nastava) šk.g.1986./87. i teorije glazbe šk.g.1988./89.

Osnivač i prvi ravnatelj Osnovne muzičke škole Krešimira Baranovića u razdoblju od 1970. do 1990. bio je Vladimir Munđar (Horvat, 2020).

Slika 5. Dječji zbor Osnovne muzičke škole Krešimira Baranovića dirigentica Rajka Martinčić, Požega 1983. godine

Slika 6. Dječji zbor Osnovne muzičke škole, dirigentica Bojana Nedela, Požega 1975. godine

4.1. Srednja glazbena škola u Požegi

Za daljnji razvoj Škole, a sasvim sigurno i požeški glazbeni život, ključna je 1999. godina. Na prijedlog Školskog odbora i odlukom Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske Škola dobiva svoj današnji naziv, Glazbena škola Požega. Iste školske godine (1999./2000.) odlukom Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske, Glazbenoj školi

Požega odobren je početak rada i izvođenje nastavnog plana i programa srednje glazbene škole po važećem planu i programu za zanimanja: glazbenik glasovirač, gitarist, flautist, klarinetist, saksofonist, trubač, trombonist, kornist, udaraljkaš, solo-pjevač i glazbenik teorijskog smjera. Te, 1999./2000. šk. g., upisano je 152 učenika u osnovnoškolski program, a 30 učenika u srednju glazbenu školu. Rješenjem Ministarstva prosvjete i športa u svibnju 2001. djelatnost Srednje glazbene škole prošireno je sljedećim nastavnim programima: orgulje, tambure, harmonika i tuba. Školske godine 2004./2005. Škola ima ukupno 295 učenika, od toga 205 u osnovnoj i 90 učenika u srednjoj školi, zaposleno je 24 nastavnika i profesora u stalnom radnom odnosu te sedam profesora vanjskih suradnika. Rast i razvoj nastavljen je i u sljedećem razdoblju, tako već školske godine 2009./2010. Glazbena škola Požega ima 341 učenika, od toga 251 u osnovnoj i 90 učenika u srednjoj školi (35 u pripremnim razredima i 55 u srednjoj školi). U stalnom radnom odnosu je 37 djelatnika (33 nastavnika i profesora te četiri nenastavna djelatnika) i četiri profesora, vanjskih suradnika. Rad je organiziran u šest stručnih odjela: odjel za klavir i orgulje, gitarski, tamburaški, harmonikaški odjeli, odjel za puhače i udaraljke i odjel za glazbenu teoriju i pjevanje. Djelatnost Škole obogaćena je školske godine 2011./2012. osnivanjem područnih odjeljenja osnovne glazbene škole: Područno odjeljenje Pleternica i Područno odjeljenje Kutjevo. Tamo je iste školske godine počela nastava klavira, gitare, harmonike, klarineta, flaute i tambure. Školske godine 2014./2015. Glazbena škola Požega ima ukupno 508 učenika, od toga 45 u predškolskom glazbenom obrazovanju, osnovnoj matičnoj glazbenoj školi 264 učenika, osnovnoj glazbenoj školi – PO Pleternica 51 učenik, osnovnoj glazbenoj školi – PO Kutjevo 40 učenika. Srednja glazbena škola ukupno ima 108 učenika (24 u pripremnim razredima i 84 u srednjoj školi). U stalnom je radnom odnosu 56 djelatnika (49 nastavnika i profesora te 7 nenastavnih djelatnika) i dva profesora, vanjskih suradnika.

Nakon odlaska dugogodišnjeg ravnatelja Veljka Valentina Škorvage na novo radno mjesto, od 2017. godine ravnatelj je dotadašnji profesor klavira Alen Kovačević. Novi ravnatelj donosi novu poletnost i zasada uspješno angažiranim radom vodi Školu na tradiciji njezinih velikih prethodnika. Školske godine 2019./2020. upisano je 564 učenika: 26 u predškolskom glazbenom obrazovanju, u matičnoj osnovnoj glazbenoj školi 300 učenika, u PO Pleternica 84 te PO Kutjevo 58 učenika. Srednja glazbena škola ima 96 učenika (18 u pripremnim razredima i 78 srednjoj školi). Ukupno je zaposlen 71 djelatnik. Osim evidentnog rasta broja učenika i nastavnika, zabilježen je i snažan procvat svih odjela Škole zahvaljujući kvalitetnom i predanom radu svojih djelatnika. Sudjelovanja na regionalnim, državnim i međunarodnom natjecanjima danas su svakodnevica i dokaz uspješnosti. Snažan uzlet glazbenog profesionalizma može se pratiti još od početaka organizirane glazbene

nastave 60-ih godina 20. stoljeća, isprva tek tečajeva, sve do posljednjih dvadeset godina kada je s radom započela Srednja glazbena škola. Iako je na putu dugom pedeset godina trebalo savladati brojne poteškoće, Škola je svojim neprekinutim i kvalitetnim radom prepoznata i cijenjena. (Horvat, 2020).

Slika 7. Kolektiv Glazbene škole Požega 2000. godine

Slika 8. Kolektiv Glazbene škole Požega 2010. godine

4.2. Veljko Valentin Škorvaga

Veljko Valentin Škorvaga rođen je u Požegi 1960. godine. Završava Srednju muzičku školu *Vatroslav Lisinski* u Zagrebu, a zatim i Muzičku akademiju u Zagrebu, studij klarineta (1985.). Na Fakultetu za muzičku umjetnost u Skopju (2011.) završava magisterij iz područja muzička interpretacija-*tambura*. Svoj radni put započinje u Osnovnoj muzičkoj školi Krešimira Baranovića u Požegi kao nastavnik klarineta i tamburaškog orkestra. Od 1987. do 1991. u Centru za usmjereno obrazovanje Zvonko Brkić vodi tamburaški orkestar i djevojački zbor, a od 2008. do 2017. u Glazbenoj školi Požega (srednja glazbena škola) izvodi nastavu tambure. Uz neprekinuti nastavnički rad, od 1991. do 2017. godine, na dužnosti je ravnatelja Glazbene škole Požega, nakon čega odlazi na Muzičku akademiju u Zagreb za nastavnika tambura na novootvoreni studij tambure u zvanju višeg predavača. Neumornim radom i zalaganjem uspio je izgraditi snažnu i uspješnu obrazovnu i kulturnu instituciju, proširiti djelatnost na srednjoškolsko i predškolsko obrazovanje, uspostaviti područna odjeljenja u Kutjevu i Pleternici, inicirati i realizirati preseljenje Škole u nov i adekvatan prostor. Osnovao je Tamburašku filharmoniju Glazbene škole Požega te započeo projekte *Tiha noć* u Vukovaru, Slavonija u Lisinskom, Međunarodno natjecanje tamburaša u Požegi i Subotici, *Tambura instrumental festival* u Požegi, Subotici, Zagrebu, Varaždinu, Velikoj Gorici, Karlovcu i Sisku. Pokretač je i umjetnički direktor festivala *Zlatne žice Slavonije*, koji u novije vrijeme osmišljava i proširuje na *Aurea fest Požega*. Bio je dugogodišnji član predsjedništva Hrvatskog društva glazbenih i plesnih pedagoga, redovni je član Hrvatskog društva skladatelja, dobitnik nagrada grada Požege i Požeško-slavonske županije za razvoj glazbene umjetnosti. (Horvat, 2020).

Slika 9. Veljko Valentin Škorvaga

Pregled djela:

- *A ja volim*, 1995. godina
- *A život teče*
- *Adagio*
- *Alla turca*, 2006. godina
- *Ančice bančice*
- *Baro, Barice*
- *Baš me briga*
- *Bećarac*
- *Bekrija sam*, 1991. godina
- *Božićno drvce*
- *Capriccio spagnuolo*, 2019. godina
- *Carmen*, 2000. godina
- *Cernička rapsodija*, 2008. godina
- *Cigo, cigane*, 1998. godina
- *Čovjek bez adrese*
- *Crne kose, plave oči*
- *Crvene ruže*
- *Cura iz provincije*, 1991. godina
- *Curo plava*, 1998. godina
- *Da sam bogat*, 1999. godina
- *Dečki iz Garčina*, 2001. godina
- *Di sam ja, di si ti*, 1998. godina
- *Did Luka*
- *Din don*
- *Divermento u D-duru – Menuet*, 2002. godina
- *Djevojčica ruže brala*, 1999. godina
- *Doć' ćeš k meni do jeseni*, 1998. godina
- *Dolina mog djetinjstva*, 2004. godina
- *Dovoljan za jedan dan*, 1991. godina

- *Dođi mi dođi ljubavi*, 2001. godina
- *Drugom stranom, zapadom* 1996. godina
- *Duša iz ravnice*, 2000. godina
- *Dušu si mi ukrao*
- *Dva malena prozora*, 2005. godina
- *E da imam sretnu zvijezdu*, 2000. godina
- *Ej čija frula ovim šorom svira*, 2018. godina
- *Ej lolo moja*, 2008. godina
- *Ej mala, mala*, 1998. godina
- *Ej sedam dana ljubila se nisam*, 2007. godina
- *Ej, mati*, 2007. godina
- *Ej, zbog tebe lutam noću*, 1998. godina
- *Ej, živote*, 1997. godina
- *Evo mene kraj tebe*, 2000. godina
- *Fešta mix*
- *Folk capriccio*, 2004. godina
- *Godine prolaze*, 2000. godina
- *Golubice bijela*, 2007. godina
- *Helena*, 1997. godina
- *I mi smo šokci*, 2007. godina
- *I to vrijeme mora stati*
- *Idem, idem 'ej, živote*, 1995. godina
- *Imam sreće, imam duše*, 1998. godina
- *Imao bi da sam špar'o*, 1999. godina
- *Iz Požeške kotline*, 1988. godina
- *Izludit ću*, 2002. godina
- *Iznad naših se Poljana*, 2010. godina
- *Ja se vozim brzo*, 1997. godina
- *Jer te jako volim*, 1999. godina
- *Još sam sama*, 1995. godina
- *Kad moje srce k' tvome krene*, 2004. godina

- *Kad se čaša prelije*, 1997. godina
- *Kaljinka*
- *Kapljica božanska*, 2001. godina
- *Kauboj lotalica*, 2001. godina
- *Kazačok*, 2018. godina
- *Ketlepeš*, 2018. godina
- *Klara*
- *Kvintet broj 1 u G-duru*
- *Kyrie Eleison*, 2011. godina
- *Lagani bećarac*, 2018. godina
- *Laže selo, lažu ljudi*, 1980. godina
- *Leina*
- *Lepa moja goro zelena*, 1998. godina
- *Lepi naši strnokosi*, 1988. godina
- *Lipo ti je rano uraniti*, 2018. godina
- *Ljubav se ne trži*, 2018. godina
- *Lumpuj do zore*, 2000. godina
- *Majčin plač*
- *Malaguena op. 21*, 2017. godina
- *Malena*, 1997. godina
- *Mađarice preko Drave*, 1997. godina
- *Mađarski ples br. 2*, 2008. godina
- *Milost*
- *Miris proljeća*, 1997. godina
- *Moj did' Luka*
- *Moj ujak*, 1998. godina
- *Moja šokica*, 2000. godina
- *Na biciklu*, 2000. godina
- *Na brijegu kuća mala*
- *Na moru*
- *Na rivi*

- *Nado, Nadice*
- *Najljepša*
- *Naša ruža*
- *Ne krivi me, stara majko, 1999. godina*
- *Ne kuni me*
- *Ne kuni me, 1999. godina*
- *Ne luduj*
- *Ne pitaj me majko, 1993. godina*
- *Ne živi se dvaput, 1995. godina*
- *Nek' se slavi kad je tuga, 2000. godina*
- *Nek' se znade ko je pravi gazda*
- *Nisam ja za neki pos'o*
- *Nisi ti vidio sklopljene ruke*
- *Nismo mi za novce velike, 2000. godina*
- *Nježno ljubi, 1995. godina*
- *O betleme, 2010. godina*
- *O pastiri čudo novo, 2010. godina*
- *O, kakva to svjetlost, 2010. godina*
- *Oči lažljive*
- *Od nemila do nedraga*
- *Od ponoći do ponoći, 2004. godina*
- *Odveli je, ukrali je*
- *Oj curice šil dil daj (potpuri), 2007. godina*
- *Oj djetešce moje drago, 2010. godina*
- *Oj Požego*
- *Oj, curice moja milena, 1998. godina*
- *Oj, pastiri čujte novi glas, 2010. godina*
- *Oko moje neposlušni gade, 1989. godina*
- *Ostale su godine u cvatu, 1998. godina*
- *Ostarit ću i umrijet ću*
- *Ostavit ću sve*

- *Otvori mi prozore*, 1998. godina
- *Pismo*, 1993. godina
- *Pjesme moje, slavonski đerdani*, 2002. godina
- *Pjevaj pjesme*
- *Pjevaj, pjevaj Slavonijo moja*, 2015. godina
- *Plava boja*
- *Po prašini i divljini*, 1995. godina
- *Po prašini i divljini*
- *Pod tvojim prozorom*, 1998. godina
- *Pola noći*, 1991. godina
- *Pored Dunava*, 2018. godina
- *Požezanko moja*, 1993. godina
- *Prežalit ću i umrijet ću*, 1993. godina
- *Procvale su dunje na granama*
- *Prokocko sam sve do reda*
- *Proljetno sanjarenje*, 2004. godina
- *Proživit ću i ono što nisam*, 1999. godina
- *Prođi me*, 1998. godina
- *Puste noći*, 2000. godina
- *Quintett fuer zwei violinen, zwei bratschen un violoncello, G-dur*
- *Raduj se*
- *Radujte se narodi*, 1990. godina
- *Reci mi toplinom srca*, 2007. godina
- *Reci mi toplinom srca*, 1997. godina
- *Rezika*, 1997. godina
- *Romanca u F-duru*, 2002. godina
- *Romansa andaluza, op.22. br.1*, 2010. godina
- *Romantic piece*, 2011. godina
- *Rumunjski plesovi*, 2019. godina
- *Ružice rumena*, 1998. godina
- *Ružo, Ružice*

- *Sad se čaše lupaju*, 1988. godina
- *Samo ti si zoro bajna znala*, 1996. godina
- *Samo zbog tebe*, 2000. godina
- *Santa Lucia*
- *Schezro, op.42 br.2*, 2016. godina
- *Selo što čuva uspomene*, 2000. godina
- *Sijem žito raste grahorica*, 1998. godina
- *Sinoć bila misečina*, 2007. godina
- *Slavenski ples*, 2004. godina
- *Slavonija pjeva*, 1993. godina
- *Slavonijo krajišice stara*, 1989. godina
- *Slavonijo moja ravna*, 2018. godina
- *Slavonski potpuri*, 2009. godina
- *Snaša kao snaša/ Moj did' Luka*
- *Sonata u A-duru*
- *Španjolski ples br.7 op. 26*, 2019. godina
- *Splitski plesovi*, 2018. godina
- *Sretan Božić svima, svima*, 1996. godina
- *Sve dok Dunav protiče*, 1996. godina
- *Sve su ptice utihnule*
- *Sve u jeseni*, 2002. godina
- *Sveti Bono Vukovarski*
- *Svim na zemlji*, 2011. godina
- *Svirajte mi tiho, tamburaši*
- *Ta dva oka bećarska*
- *Taj moj dragi kutak svijeta*
- *Taki smo kaki smo*
- *Tambura mix, Jedno jutro čim je zora svanuta, Zorq rudi dan se*
- *Tamburaški mix*
- *Tango op. 165*, 2018. godina
- *Tiha noć*

- *Tiho tiho šumi zelena*
- *Tri livade*, 1998. godina
- *Tulipan jorgovan*
- *Tužna svitanja*, 1993. godina
- *U Požegi, na Orljavi*, 1990. godina
- *U srce te dira*
- *U srci mi je jedna želja*, 2000. godina
- *U to vrijeme godišta*, 2010. godina
- *Uzmi il' ostavi*, 2014. godina
- *Valse bluettes*, 2012. godina
- *Varijacije na Tico Tico No Fuba*, 2012. godina
- *Večeras je samo za nas*, 1996. godina
- *Veselje ti navješćujem*, 2010. godina
- *Vino, vino, vino*
- *Vivo, vivo*, 2004. godina
- *Walzer op.39 br.15*, 2016. godina
- *Za mir i ljubav – Mir*, 1991. godina
- *Za mir i ljubav, Samo za sretne dane*, 1991. godina
- *Za tu mladost dajem dušu*
- *Zadnji put*, 1998. godina
- *Zašto pitaš za mene*, 1998. godina
- *Zasvirajte, pjesmu ljubavnu*, 1995. godina
- *Zasvirali moju pjesmu*, 1996. godina
- *Zbor cigana*, 2006. godina
- *Žeravi*, 2003. godina
- *Zlatna dolina*, 2019. godina
- *Zlatna polja*, 2004. godina
- *Zlatne žice slavonske*, 2014. godina
- *Zora puče, a ja još od juče*
- *Zora rudi, dan se bijeli*, 2004. godina

5. Zaključak

Kulturna baština, tradicija, običaji te ljubav prema istom treba biti sastavni dio života te identiteta svakog člana neke zajednice. Ljubav prema vlastitom i jedinstvenom usađuje se od malih nogu te je to jedan od načina na koji tradicija može potrajati vječno. Grad Požega je za središte za mnoge kulturno-umjetničke događaje, festivale, manifestacije te je veliki izvor mladih i talentiranih glazbenika. U Požegi također pronalazimo i velik broj glazbenih društava, glazbenih sastava, zborova što uvelike govori koliko je ovaj kraj značajan po pitanju razvoja glazbenog života. Sva društva, profesori, pojedinci, zborovi i glazbeni sastavi spomenuti u radu, zajedno su sudjelovali u izgradnji bogatog, kvalitetnog i ispunjenog glazbenog života u Požegi kakav danas poznajemo. Svaki građanin grada Požege svjestan je važnosti očuvanja kulturne baštine i tradicije te po broju odaziva na razne manifestacije, događanja i festivale vidimo koliko im je to od velike važnosti. Glazbena škola Požega od svojih ranih početaka pa sve do danas dostojna je u tome da svake školske godine vrlo uspješno, glazbeno odgaja sve svoje učenike koji su svijetla budućnost u danjem promicanju tradicije, kulturne baštine te na kraju samog života u glazbi i s glazbom. Kao član požeške zajednice s ponosom mogu reći kako sam zahvalan što sam dio ovakvog uspješnog i ostvarenog grada u glazbenom smislu.

6. Literatura

1. *Baza autora*, Veljko Valentin Škorvaga, preuzeto sa stranice (31.08.2021):
<https://www.zamp.hr/baza-autora/autor/pregled/133002109>
2. *"Big Band" Požega, orkestar sastavljen od glazbenih entuzijasta, u izolaciji snimio skladbu "Birdland"*, preuzeto sa stranice (18.08.2021): <https://music-box.hr/2020/04/11/big-band-pozega-orkestar-sastavljen-od-glazbenih-entuzijasta-u-izolaciji-snimio-skladbu-birdland/>
3. Čapo Žmegač, J., Muraj, A., Vitez, Z., Grbić, J., Belaj, V. (1998). *Hrvatska etnografija*, Zagreb: Matica Hrvatska
4. Dobrota, S. (2002). *Glazbena nastava u razrednoj nastavi*, Tonovi, 40: 35-48.
5. Drandić, D. (2010). *Tradicijska glazba u kontekstu interkulturalnih kompetencija učitelja*, Pučko otvoreno učilište: Pula.
6. Ferić, M. (2011). *Hrvatski tamburaški brevijar*, Udruga za promicanje hrvatske kulture i baštine Šokadija Zagreb, Zagreb.
7. *Glazbeno društvo "Vila Velebita" Požega*, preuzeto sa stranice (18.08.2021):
<http://www.vila-velebita-pozega.hr/onama.htm>
8. Horvat, B. (2020). *Glazbeni život i glazbena naobrazba u Požegi do osnivanja glazbene škole, Naša povijest*. preuzeto sa stranice (18.08.2021): https://glazbena-skola-pozega.hr/nasa_povijest/
9. *Hrvatska Enciklopedija* (2021). Natuknica Folklor, preuzeto sa stranice:
<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=20034> (18.08.2021)
10. Leopold, S. (1995). *Tambura u Hrvata*, Golden marketing, Zagreb
11. Marguš, D. (2019). *Tradicijska glazbena baština Đakovštine*. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku: Osijek.
12. Paulus, I. (2014). *Hrvatska na prvi pogled - Udžbenik hrvatske kulture*. FF press, Zagreb. Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet: Zagreb
13. *Požega*, preuzeto sa stranice (18.08.2021):
<https://hr.wikipedia.org/wiki/Po%C5%BEega>
14. Ralašić, M. (2020). *Tambura kao tradicijski, klasični i popularni instrument*
15. Vujić, V. (2005-2009). *Enciklopedija: opća i nacionalna u 20 knjiga*, sv.16, str.208

7. Prilozi

- Slika 1. Trg Svetog Trojstva u Požegi, preuzeto sa stranice (18.08.2021.) - <https://mapio.net/images-p/63479213.jpg>
- Slika 2. Pjevačko društvo *Vijenac* u Požegi, 1910. godine, preuzeto sa stranice (18.08.2021.) - https://glazbena-skola-pozega.hr/nasa_povijest/
- Slika 3. Glazba Vatrogasnog društva u Požegi, preuzeto sa stranice (18.08.2021.) - https://glazbena-skola-pozega.hr/nasa_povijest/
- Slika 4. Koncert *Big Banda* u Valpovu, 2020. godine – preuzeto sa stranice (18.08.2021.) - <https://valpovo.hr/home/wp-content/uploads/2020/07/Big-band-Po%C5%BEega-07.jpg>
- Slika 5. Dječji zbor Osnovne muzičke škole Krešimira Baranovića dirigentica Rajka Martinčić, Požega 1983. godine, preuzeto sa stranice (18.08.2021.) - https://glazbena-skola-pozega.hr/nasa_povijest/
- Slika 6. Dječji zbor Osnovne muzičke škole, dirigentica Bojana Nedela, Požega 1975. godine, preuzeto sa stranice (18.08.2021.) - https://glazbena-skola-pozega.hr/nasa_povijest/
- Slika 7. Kolektiv Glazbene škole Požega 2000. godine, preuzeto sa stranice (18.08.2021.) - https://glazbena-skola-pozega.hr/nasa_povijest/
- Slika 8. Kolektiv Glazbene škole Požega 2010. godine, preuzeto sa stranice (18.08.2021.) - https://glazbena-skola-pozega.hr/nasa_povijest/

- Slika 9. Veljko Valentin Škorvaga, preuzeto sa stranice (18.08.2021.) - https://glazbena-skola-pozega.hr/nasa_povijest/